

בענין דיומא

שהתורה תהיה ממש על לבו ולא מעל דמעל. והיינו שלא תהיה שום חציצה בין לבו לתורה.

ועד מהגאון הגדול רבי ישראל אדלשטיין שליט"א ר"י אחלי שלום ומר"י בימ"ד עליון לע"נ אביו הגדול רשכבה"ג מרן הגרי"ג זצוק"ל

הציבור אלא אם כן רוב ציבור יכולים לעמוד בה וכו', אלא כך אמרו חכמים סד אדם את ביתו בסיד ומשייר בו דבר מועט וכו', עושה אדם כל צרכי סעודה ומשייר דבר מועט וכו', עושה אשה כל תכשיטה ומשיירת דבר מועט.

ויש לפרש בזה כי היסוד בכל אותם תקנות הוא שלא לעשות את הדבר בשלמות, וכמו הסד את ביתו שאין עיקר הענין שיהיה מקום לא מסויד, אלא שבשעה שהוא מסייד ומייפה את ביתו לא יעשו בשלמות לגמור ולסייד את כולו. [וזוהו הטעם שהלוקח בית מן הגוי אין צריך לקלוף כיון שבשעת בנייתו לא היה בו דין שיויר]. וכן כשעושה סעודה שהוא ענין של הנאה ושמחה צריך לשייר דבר מועט שלא תהיה הסעודה בשלמות, וכן בתכשיטי כלה גזרו שלא יהיה הדבר בשלמות. [ועיין בבאה"ל סימן תק"ס ס"ב שהביא מהחיי אדם שכתב דצ"ע שאין נוהגים בזה האידנא. ויתכן שבזמננו אין דבר קבוע לסעודה ולתכשיטי כלה שיהא ניכר חסרונם].

והענין בזה שנגיש שמהו שנחרב הבית אין שום דבר מושלם, שכל זמן שאין השם שלם ואין הכיסא שלם אי אפשר שיהיו העניינים שלנו בשלמות, וכך צריכה להיות ההרגשה בכל עת ובכל שעה, ולא רק בשעה שמסייד את ביתו או עושה סעודה, אלא כל הזמן צריכה להיות ההרגשה שבחורבנו של בית המקדש אין שום דבר מושלם, כי חורבן בית המקדש השפיע על כל מהלך החיים וכל דבר ירד מדרגתו.

אשרי כל חוכה לתשלומי כפל

ועוד אמרו חז"ל (תענית ל, ב) כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, וכל שאינו מתאבל על ירושלים אינו זוכה ורואה בשמחתה.

ויש לבאר שאין זה עונש על שאינו מתאבל כראוי, אלא הטעם בזה משום שאבלות היינו שמרגיש את החיסרון, ולכן ככל שהוא מרגיש את מה שחסר ומשתוקק ומצפה לראות בבניינה הרי ממילא תהיה לו שמחה בבניינה, שכפי מידת ההשתוקקות שהאדם מצפה ומחכה לדבר כך גדולה יותר ויותר שמחתו בשעה שזוכה לזה, ואותו הדבר באבלות על החורבן ככל שהוא מתאבל על החורבן ומכיר ומרגיש יותר בחיסרון של ירושלים ובית המקדש וככל שהוא יותר מצפה ומייחל לגאולה, כך תהיה שמחתו שלמה יותר כשתבוא הגאולה.

ובזמירות ליום השבת אומרים 'ואשרי כל חוכה לתשלומי כפל', וצריך ביאור מה הוא תשלומי כפל, וראיתי שיש מפרשים שהכוונה לשכר על שמירת שבת, שמצוין בחז"ל ששבת כל מעשיו כפולים, שירד בו מן כפול, והקרבות שלו כפולים, וכמו כן שכרו של השומר שבת הוא כפול, ולזה הכוונה ואשרי כל חוכה לתשלומי כפל, אשרי של מי שמחכה לשכר הכפול של שמירת השבת. [אלא שצריך ביאור מה הענין של אשרי מי שהוא מצפה לשכר, וכי שמירת השבת היא לצורך נטילת השכר. וצ"ל שעיקר הכוונה היא שאשרי מי שראוי לטול שכר על שמירת השבת, דהיינו ששמר שבת כראוי, ואשרי שיוכל לצפות לשכר, כי זה סימן ששמר את השבת].

ומאמרו"ר הגאון זללה"ה שמעתי (בעת סעודת השבת בשמחת האופירוף לבני הגדול שיחי') לפרש שהכוונה בזה לציפייה לגאולה העתידה, והוא קאי על מה שאומרים קודם לכן 'והוא ידרוש לציון עיר הנדחה', ועל זה אמר הפייט אשרי כל חוכה לתשלומי כפל דהיינו המצפה לגאולה העתידה, והטעם שהיא נקראת 'תשלומי כפל' פירש לפי מה דאיתא בחז"ל (איכה רבה סוף פ"א) על הפסוק נחמו נחמו עמי, כשם שלקחה בכפלים כדכתוב לקחה מיד השם בכפלים כך תנוחם בכפלים, וזהו ה'תשלומי כפל' שתהא הנחמה בכפלים, דבנין הבית וירושלים נזכה לנחמה בכפלים. עכ"ד.

ולפי זה מבואר מה שהוזכר אשרי כל חוכה דהיינו אשרי המצפה, כי בענין הגאולה הציפייה היא תכלית לעצמה, וכמו שנתבאר לעיל שכפי גודל ההכרה בחיסרון כך תהיה השמחה שלמה, וזהו אשרי כל חוכה, שמאשר הוא האדם שמצפה ומחכה לגאולה שבזה עצמו הוא מביא לו את השמחה בעתיד כשתבוא הגאולה!

יסוד האבלות תיקון החטאים

והנה מה שתיקנו לנו ניהוגי אבילות בודאי התכלית בזה כדי שזוכה לבנין בית המקדש, וזה על ידי שניטיב דרכינו ובכך נזכה להיות ראויים לבנין בית המקדש.

ואם נרצה לדעת מה הם הדברים שעלינו לתקן כדי שתבוא הגאולה, בודאי הדבר הראשון הוא לתקן את אותם הדברים שבגללם חרב הבית, שכל זמן שאותם החטאים שהבית חרב בעבורם קיימים איך יוכל להבנות הבית, שהרי אם הם היו סיבה להחרב את הבית כל שכן שהם סיבה שלא יחזור הבית. ולכן עלינו לראות מה הם הדברים שבעבורם חרב הבית ולהתחזק באותם העניינים.

ואמרו בגמרא (יומא ט, ב) מקדש שני שהיו עוסקים בתורה ובגמילות חסדים על מה חרב, מפני שהיה בו שנאת חינוס.

ויש להתבונן מה היא שנאת חינוס, כי לכאורה אין הדבר מצוי שיהיה אדם שונא למישהו בחינם, שישנא שלא לאהוב, זה יתכן בחינם, בלא סיבה, וכגון שאין לו שום סיבה לאהוב אותו, אבל זה עדיין לא נקרא שנאת חינוס, ואולי יש בזה ביטול של ואהבת לרעך כמוך, אבל למה היא נקראת שנאת 'חינוס', והרי אם אין לו שום סיבה לשונא אותו למה באמת שישנא אותו ומאין תיוולד לו סיבה לשנאותו. ואם יש לו איזה סיבה לשונא אותו, לכאורה כבר אין זה בחינם, ואף אם באמת

נמסר בערב ת"ב בועד דרכי החיזוק הנערך מידי שבוע בליל רביעי לע"נ אביו הגדול רשכבה"ג מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל בישיבת משך חכמה:

הרגשת החורבן שאי אפשר להמשיך

בגמרא בסוף פרק חזקת הבתים (ב"ב ס, ב) אמרו, שאחרי שחרב הבית רבו פרושים בישראל שלא לאכול בשר ולא לשתות יין, כי האיד נאכל בשר שממנו היו מקריבים על גבי המזבח ועכשיו בטל, והאיד נשתה יין שממנו היו מנסכים על גבי המזבח ועכשיו בטל.

אמר להם רבי יהושע, אם כן גם לחם לא נאכל מפני שבטלו מנחות, ואמרו לו שאכן אפשר בפירות, ואמר להם רבי יהושע שגם פירות לא נאכל מפני שבטלו ביכורים, והסכימו כי אכן אפשר בפירות אחרים, ואמר להם שגם מים לא נשתה מפני שבטל ניסוך המים, ושתקו ולא היה להם להשיב על זה.

ואמר להם רבי יהושע, בני, בואו ואומר לכם וכו' להתאבל יותר מדי אי אפשר שאין גוזרים גזירה על הציבור אלא אם כן רוב הציבור יכולים לעמוד בה, וכן אמרו להלן בגמרא שם, תניא אמר רבי ישמעאל בן אלישע מיום שחרב בית המקדש דין הוא שנגזר על עצמנו שלא לאכול בשר ולא לשתות יין, אלא אין גוזרים גזירה על הציבור אלא אם כן רוב הציבור יכולים לעמוד בה.

ומבואר כי לולי הטעם שאין רוב הציבור יכולים לעמוד בזה, באמת היה מן הראוי להימנע מכל אלו הדברים, והיינו שלא לאכול בשר ולא לשתות יין, ואף לא לאכול לחם, ולא פירות הראויים לביכורים, ואפילו לא לשתות מים. ובפשוטו צריך ביאור למה היה מן הראוי לגזור כל כך הרבה דברים, וכי לא מספיק לעשות זכר לחורבן בדבר אחד או אפילו בכמה דברים, ומדוע היו צריכים לגזור על כל הדברים שנהגו במקדש.

ויתכן שבאמת לא היה הענין בזה מצד 'זכר לחורבן', אלא זה היה מתוך הרגשת הלב שלא יכולים לאכול בזמן שאצל הקב"ה בטלו כל הדברים האלו, וכיצד אפשר ליהנות מדברים אלו שבטלו מבית המקדש. והיינו מצד הרגשת הלב, שבחורבן הבית נחרב הכל ולא נשאר לנו שום דבר, והחיים אינם חיים ביחס למה שהיה בזמן שבית המקדש קיים, וההרגשה היתה שאי אפשר להמשיך כך בשום דבר שבעולם.

ויש להביא לזה דוגמא מאנשים שעברו את מלחמת העולם השנייה, שראו את כל השחיתות והרציחות, אנשים שאיבדו את כל משפחתם מול עיניהם, אנשים שעברו עינויים קשים ואכזריים, ורבים מהם לא הרגישו עוד שום טעם בחיים ולא רצו להמשיך הלאה בשום דבר, לא רצו להתחתן ולא רצו לנסות להיות חיים חדשים, כי מבחינתם כל מה שהיה להם נהרס ונחרב, ואין להם עוד שום אפשרות להמשיך כך במצב הזה.

וכמו כן יש לנו להבין כי מי שראה את בית המקדש בבניינו וביופיו, ראה עולם אחר, עולם של רוחניות עולם של קירבת השם, והיו אלו חיים אחרים לגמרי, אין לנו כלל אפשרות לתאר לעצמנו את הצורה של החיים המרוממים והרוחניים שהיו בזמן שבית המקדש.

וממילא כשחרב הבית היתה ההרגשה שאין אפשרות להמשיך כך, וזהו גם הטעם שרצו הפרושים שלא לאכול בשר ולא לשתות יין, כי מאחר ובטל הבשר והיין שבבית המקדש הרגישו שאין טעם עוד בהנאת אכילת בשר ושתית יין. וכן בכל שאר הנאות העולם כיון שהם מזכירים את הדברים שהיו בבית המקדש, הרגשת הלב היא שאי אפשר ליהנות מכל אותם הדברים שחסרים עכשיו בבית המקדש.

ועל זה אמר להם רבי יהושע שמכל מקום אין גוזרים גזירה על הציבור אלא אם כן רוב הציבור יכולים לעמוד בה, והיינו שאף שמצד הרגשת הלב כך צריכה להיות ההרגשה, אבל אי אפשר לגזור כנהוג כך כיון שהוא דבר שלא יכולים לעמוד בו. ויש לנו ללמוד מזה איך צריכה להיות ההסתכלות וההרגשה על חורבן הבית, **שהשבר וההפסד הוא כל כך גדול עד כדי כך שבאמת ההרגשה הנכונה היא שכל החיים השתנו ואין עוד טעם באכילת בשר ושתית יין ושאר הדברים שזכרו שם.**

ובשולחן ערוך (סימן תקנ"א סעיף ט') כתב שיש נוהגים שלא לאכול בשר ולא לשתות יין בשבוע שחל בו תשעה באב, ויש מוסיפים מראש חודש ועד התענית, ויש מוסיפים משבעה עשר בתמוז. וכתב שם בביאור הגר"א שעיקר הטעם הוא כמבואר בגמרא בבא בתרא ה"ל, שמיום שחרב בית המקדש בדין הוא שנגזר שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין אלא שאין גוזרים גזירה שאין רוב הציבור יכולים לעמוד בה, ולכן נהגו בזה על כל פנים בימים אלו, כיון שבזמן מועט כן יכולים לעמוד בזה. ומדינא דמתני' אסרו רק בסעודת ערב תשעה באב, והוסיפו על עצמן כל אותן הימים.

ומבואר כנ"ל שלולי מה שאין רוב הציבור יכול לעמוד בזה, היה ראוי לנהוג כך כל השנה, ולכן לזמן מועט שיכולים לעמוד בזה באמת נוהגים כן, ואם כן לענין הרגשת הלב ודאי יש לנו ללמוד שכך ראוי להיות ההרגשה, **שאבדנו הכל ואין שום יחס בין הזמן הזה שאין לנו את בית המקדש לזמן שהיה בית המקדש.**

אחרי החורבן אין שמחה והנאה שלמה

ובגמרא שם אמר להם רבי יהושע בני בואו ואומר לכם, שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר שכבר נגזרה גזרה, ולהתאבל יותר מדי אי אפשר שאין גוזרים גזירה על

מוטל עליו למחול ולהעביר על מידותיו מכל מקום למה כשאנו עושה כן נחשב לשנאת חינו, הרי סוף סוף הוא שונא אותנו מחמת סיבה.

שנאת חינו יסודה חיסרון באמונה

ואאמור"ר הגאון זללה"ה היה מבאר בזה שבאמת אדם שכועס על חברו הרי זה חיסרון באמונה, כי גם אם פלוני עשה לך רעה הרי הכל נגזר מן השמיים, ואם לא הוא היה עושה את זה היה הדבר בא ממקום אחר, ואף שהוא לא בסדר, ומגלגלין חובה על ידי חייב, מכל מקום מה שקרה לי זה לא בגללו, אלא גם בלעדיו זה היה בא עלי [ואמנם יש כעס על עשיית עוולה, אבל זה צריך להיות אותו כעס כמו אם עשו את זה לאדם אחר]. **ולכן הכעס שהאדם כועס על מה שעשו לו רעה, מגיע מחיסרון באמונה, כי הרי מה שבא עליו היה בא גם בלעדיו.**

וההרגשה צריכה להיות כמו שקרה לו הדבר שלא על ידי אדם, שאז אין זה מביא אותו לכעס, אלא רק להיפך הוא מחפש על מה בא לו העונש הזה, כך צריך להיות גם כשאדם עושה לו, שמכיוון שבין כך זה היה בא עליו אין מקום לכעוס על אותו אדם. ולכן זה נקרא שנאת 'חינים', כיון שגם כשאדם עשה לו רעה מכל מקום לשנוא אותו זה בחינם, שהרי מן השמים בא לו הדבר הזה, ואין כאן מקום לשנאה כלפיו. ובוזה ביאר אאמור"ר זללה"ה מה שנצטוונו על ואהבת לרעך כמוך, וכבר הקשו המפרשים איך אפשר לצוות על אהבה והרי זהו דבר שבלב, ואם אינו אוהב מה שייד לצוות אותו לאהוב [וכמו אדם שלא אוהב מאכל מסוים וכי אפשר לכפות אותו לאהוב].

ובאמת במצות אהבת השם איתא בחז"ל היאך הדרך לבוא לאהבת השם, שזה על ידי "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצווך היום", דהיינו על ידי לימוד התורה, וכן מצינו שעל ידי שיתבונן ויחשוב בנפלאות הבורא באים לידי אהבתו וכמו שכתב הרמב"ם ה"ל יסודות פ"ב ה"ב, אבל במצות ואהבת לרעך כמוך לא נתפרש כיצד יכול להביא בליבו אהבה למי שאינו אוהב אותו.

אכן הביאור בזה שבאמת מצד הטבע קיימת אהבה לכל איש מישראל, וזהו משום שכל ישראל בשרשם הם אחד, וכמו שאדם אוהב את עצמו כך מונח בטבע אהבה לכל אחד ואחד מישראל, ומה שמונע את האהבה הוא כשאדם מרגיש שחברו לוקח ממנו, או שמשוה משל חברו בא על חשבוננו, שזה מונע ומפסיד את האהבה, ואם כן גם זה בא מחיסרון באמונה, שהרי אם היה יודע בבירור שאין אדם נוגע במוכן לחברו כמלא נימה ומה שנגזר עליו זה מה שיקבל בין אם יהיה לחברו כך או אחרת, הרי לא היתה לו שום קנאה בחברו, ונמצא שהדבר תלוי בו להביא עצמו לידי אהבת כל אחד מישראל, שעל ידי שיחזק בלבו את האמונה בהשגחה שאי אפשר לאדם ליקח ממנו כלום, שוב ממילא תחזור האהבה הקיימת בטבע לכל אחד מישראל.

חיסרון בחשיבות לימוד התורה

ומצינו עוד בגמרא (נדרים פא, א) על הא דכתיב על מה אבדה הארץ וגוי' ויאמר השם על עזבם את תורת'י וגוי' אמר רב יהודה אמר רב לומר שאין מברכין בתורה תחילה, וידועים דברי הר"ן שם שכתב בשם מגילת סתרים לרבנו יונה שהכוונה בזה שלא היתה התורה חשובה בעיניהם כל כך שיהא ראוי לברך עליה שלא היו עוסקין בה לשמה ומתוך כך היו מזלזלין בברכתה, וביאר שמשום כן לא היה הדבר גלוי וידוע עד שהוצרך לפרשו הקב"ה בעצמו, לפי שהוא יודע מעמקי הלב. ורש"י בב"מ דף פ"ה ב' [ד"ה שלא ברכו] כתב 'וכיון דלא מברכי גליא דעתייהו שאינה מתנה חשובה להם'.

והיינו שהחטא לא היה על ביטול מצות ברכות התורה, אלא היה בזה חיסרון בכל המהות של הלימוד תורה וכמו שקרא לזה הכתוב 'על עזבם את תורת'י', והיינו שדבר זה נחשב כמו שעזבו לגמרי את התורה, והטעם בזה משום שיש כאן פגם פנימי ועמוק במה שלא ידעו להחשיב את התורה כראוי, כי לימוד התורה בלא הכרה בגודל מעלת וחשיבות התורה הוא חיסרון בעצם הלימוד התורה.

ובדומה לזה מצינו גם בענין עשיית המצוות דכתיב בתוכחה (דברים כח, מז) "תחת אשר לא עבדת את השם אלוהיך בשמחה", והיינו שהתביעה היא שגם כשקיימו את התורה אבל לא עשו כן בשמחה, **והואים מזה שחיסרון שמחה הוא פגם בעיקר עשיית המצוות.** וכמו כן בלימוד התורה ההכרה בחשיבות לימוד התורה היא מעלה בעצם הלימוד תורה, ולכן כשהיה זלזול בתורה ולא היתה התורה חשובה בעיניהם לברך עליה היה בזה תביעה של עזיבת התורה, **כי צורת הלימוד צריכה להיות מתוך הכרה בחשיבות מעלת התורה.**

והשאגת אריה סוסי" כ"ד הוכיח מדברי הגמרא הנ"ל שברכות התורה הוא מדאורייתא, שאם הוא רק מדברבן לא היה בא על זה עונש כל כך חמור שלכן אבדה הארץ. אמנם לפי מה שכתב הר"ן לכאן' אין הכרח לזה כלל, שהרי אין התביעה כאן על הביטול עשה של ברכות התורה, שגם זה לכאורה אינו חמור כל כך שעל זה תאבד הארץ, והוא כמו שלא נטלו או שביטלו איוזה מצוה ממצוות עשה, אלא עיקר התביעה היתה על הזלזול במעלת לימוד התורה, שעל זה נחשבו שעזבו את התורה, ואם אין נפקא מינה בזה אם הברכה היא מן התורה או מדברבן, כיון שהוא רק סימן לחיסרון ההכרה בחשיבות לימוד התורה.

ואם כן גם בזה מה שנדרש מאיתנו הוא לתקן את אותם החטאים שגרמו את החורבן, וכיון שהחטא שגרם את החורבן הוא הזלזול במעלת התורה, יש לנו להתחזק בענין זה להכיר בגודל מעלת וחשיבות התורה.

השמחה בדברי תורה 'כחדשים'

ובתהלים (קט, קסב) כתוב "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב", והיינו שהשמחה בתורה נמשלה לשמחה שיש 'במצאיה', ויש לפרש בזה כי הקונה דבר מחברו הרי הוא צריך לשלם על זה, ונמצא שגם כשהמקח הוא טוב והוא שמח בו מכל מקום כיון שיש לו בזה חיסרון ממון שצריך לשלם עבורו אין שמחתו מושלמת, ואפילו אם מקבל דבר במתנה, הרי הוא נעשה מחויב לו בהכרת הטוב ומרגיש שצריך להחזיר לו טובה על כך, וגם דשונא מתנות יחיה, אבל במוצא מציאה אין כאן שום צד חיסרון וכולו רווח וממילא שמחתו שלמה לגמרי, וכך צריכה להיות השמחה בתורה שמחה מושלמת.

ובחידושי מרן ר"יז הלי עה"ת [לתהלים] כתב בזה עוד ענין, שבמצאה יש את השמחה של שעת המציאה עצמה שאז היא שמחה גדולה מאד, ויש את השמחה שלאחר המציאה שאף שהוא שמח בעצם מה שיש לו אבל אין זה כמו השמחה שברגע המציאה. ולכן לא אמר הכתוב שש אנכי על אמרתך כיעלי שלל רב, אלא 'כמוצא' שלל רב, **דהיינו שהשמחה על הדברי תורה היא כמו שעכשיו מוצא את המציאה**, והוא כמו שאמרו חז"ל על התורה שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים, והיינו שדברי תורה הם תמיד כמו שעת המציאה. עכ"ד.

ההתחדשות והשמחה בקיום המצוות

וגם בעשיית המצוות יש את הענין של כחדשים, והיינו שתהיה עשיית המצוה בשמחה כמו כשעושה אותה פעם ראשונה, ולא מתוך הרגל ומלומדה.

ושמעתי ממרן ראש הישיבה הגר"ד פוברסקי שליט"א, במה שאמרו חז"ל על אהרן הכהן בהדלקת המנורה שעשה כאשר ציווה השם, מלמד שלא שינה, וכבר נתקשו המפרשים מה הרבותא באהרן הכהן שלא שינה ממה שנצטווה. וביאר בזה שהכוונה שלעולם היתה הדלקתו כמו פעם ראשונה וגם בפעם השנייה והשלישית לא שינה מכפי שעשאה בפעם הראשונה, והיינו שאותה שמחה והתרגשות שהיתה בפעם הראשונה שזכה להדליק את המנורה, היתה לו גם בכל שאר הפעמים שהמשיך להדליק. ויתכן לפרש לפי זה הלשון שלא שינה היינו מלשון שני, ור"ל שגם כשעשה כן הרבה פעמים לא עשה כן כמו מי ששונה ומשלוש, אלא לעולם היה כמו הפעם הראשונה.

וזה באמת מעלה גדולה ועצומה, שהרי טבען של דברים הוא כשאדם עושה פעם ראשונה מצוה הוא עושה אותה בהתרגשות גדולה, וכמו כשמתחיל להניח תפילין פעם ראשונה הרי השמחה וההתרגשות גדולים מאד, אבל אחר כך לאט לאט יורדת ההתרגשות, וזוהי עבודה גדולה לראות שהשמחה תמשיך בכל פעם ופעם שעושה את המצוה.

לימוד המביא לאהבת השם – על לבבך

וברש"י בפרשת ואתחנן על הפסוק "ואהבת את השם אלוהיך וגוי' והיו הדברים האלה אשר אנכי מצווך היום" מביא מה שאמרו בספרי, ש'והיו הדברים' הוא פירוש ל'ואהבת', שעל ידי לימוד התורה באים לידי אהבת השם. ויש להתבונן בזה שהרי לא תמיד מרגישים על ידי לימוד התורה אהבת השם. ואם כן מה היא הדרך שללימוד התורה יביא לידי אהבת השם.

ושמעתי מאאמור"ר זללה"ה בשם ספר אולם המשפט בהקדמה שכתב שם 'והנה בעונותינו הרבים הורגלנו לראות לומדים הרבה אשר שקדו ימים רבים בדברים האלה ועוד לא הריחו מעולם באהבת השם'. וכתב לבאר עפ"י"ם שמצינו בפרשת חליצה שכתוב וחלצה נעלו מעל רגלו, ודרש'י ביבמות ק"ג א' דבע"י שתהא הנעל על רגלו ולא מעל דמעל, והיינו שלא תהיה חציצה בין הנעל לרגל. וכן בבגדי כהונה יליפין מדכתב על בשרו שלא יחא דבר חוצץ בין הבגד לבשרו.

וביאר לפי זה דכמו"כ יש לדרוש בפסוק על לבבך שנאמר על התורה, שצריך **שהתורה תהיה ממש על לבו ולא מעל דמעל. והיינו שלא תהיה שום חציצה בין לבו לתורה. וזה על ידי שהתורה זה הדבר היחיד שיש לו ואין לו עוד דברים אחרים התופסים את לבו.** אבל אם יש עוד דברים אחרים שמעניינים ותופסים אותו הרי הם חוצצים בין לבו לתורה, ואז כבר התורה אינה 'על לבו' אלא מעל דמעל. אבל כשהאדם שם את דברי התורה על לבו ממש, דהיינו שהוא מניח את כל התעניינותו רק בתורה, הרי הוא מתדבק בתורה ואז יש בזה את סגולת התורה להביא לידי אהבת השם.

ויש להוסיף בזה מה שכתוב בתחילת הפסוק "אשר אנכי מצווך היום", ופירש רש"י לא יהיו בעיניך כדיוטגמא ישנה שאין אדם סופנה אלא כחדשה שהכל רצין לקראתה. והיינו כמב' שהמלך כותב מכתב חדש לבני מדינתו כולם מתעניינים ורוצים לדעת מה כתוב בה, וקוראים אותה מתוך סקרנות והתעניינות גדולה, כך צריך שיהיה לימוד התורה אצלנו מתוך התעניינות וחשק לדעת מה כתוב בתורה, ומתוך רצון להבין את דברי התורה. **ויש לומר שזהו ג"כ תנאי לזה שהתורה תביא לידי אהבת השם, שרק אם הלימוד הוא מתוך התעניינות וסקרנות בצורה כזאת התורה מביאה לידי אהבת השם.**

ויתכן עוד לומר בזה שהדברים תלויים זה בזה, שהצורה והאופן איך יהיו דברי התורה מונחים על לבבנו בלא שום חציצה ובלא שום התעניינות בדברים אחרים, זהו על ידי שלימוד התורה יהיה מתוך התחדשות ומתוך סקרנות והתעניינות, כי כשהלימוד תופס אותנו ומעניין אותו ממילא הוא משליך מעליו את כל העניינים האחרים, וכל שאר עניני העולם הזה לא תופסים אצלו מקום. וכשלומדים באופן זה אזי יתקיים רישא דקרא ואהבת את השם אלוהיך.

וכמו שדיברנו עלינו להתחזק באותם דברים שגרמו את החורבן, וזה בענין של שנאת חינו, לדעת שכל מן השמים וממילא אין שום מקום לשנאה וקנאה, וכמו שפגשתי אחרי פטירת אאמור"ר זללה"ה אדם מבוגר שסיפר לי שבעבר היה מרבה לכעוס, **וכששמע על אאמור"ר כמה רגוע הוא היה, ומעולם לא כעס ולא הרים את קולו**, וזהו כמו שדיברנו כי יש להאמין שהכל נגזר מן השמים ואין אדם יכול לעשות לחברו כלום אם לא שנגזר עליו כך וא"כ אין על מה לכעוס, **הוא ראה שזה פשוט נעים וטוב להיות ברוגע והפסיק לכעוס.**

והענין השני הוא ההכרה בחשיבות התורה והמצוות, **לעשות את הכל מתוך שמחה והרגשות חשיבות התורה והמצוות.** ונזכה בזכות זה לגאולה השלמה ולבניין בית המקדש ונזכה לשמוח בבניינו במהרה בימינו אמן!

- צילום: בקודש פינמה

- להאזנה לדעת תורה מגד"י בראשון רשכבה"ג מרן רבינו ראש הישיבה הגר"ד לנדו שליט"א, בקו החירום בעניני השעה במספר (ללא פרסומות): 1700-111-306

- כמו"כ מידי שבוע י"ל קובץ אוצר הפרשה ובו גליונות מרבותינו זצוק"ל. ניתן להשיג מודפס בבתי הכנסיות בארה"ק, וכן ניתן לקבלו במייל: a169258235@gmail.com

- ניתן להצטרף לקבלת הגליון ע"י שליחת הבקשה למייל - a086221800@gmail.com